

TEKSTİLDE ÇİNE KARŞI İTHALAT ÖNLEMLERİ BİR BAŞLANGIÇ MI?

Türkiye aldığı karar ile Çin'den ithal edilen 42 kalem ürüne ithalat kotası uygulamasını 14 Ocak 2005 tarihi itibarıyla yürürlüğe koymuştur. Bu uygulama üzerine Çin tepki göstermiş ve bu kotaların kaldırılmasını talep etmiştir. Mevcut durum çok da arzu etmediğimiz bir yönde geliştiğini düşünüyoruz. Şöyle ki; Türkiye Çin'den doğrudan gelen tekstil ürünlerine kota koymuş olmakla birlikte Avrupa üzerinden ve gümrük birliği çerçevesinde gelen Çin tekstilinin önünü kesilmemiştir. Avrupa ülkeleri bizim uyguladığımız şekilde sınırlama daha getirmemişlerdir. Ortaya arzu etmediğimiz bir tablo ortaya çıkmaktadır: Avrupalılar bize, re-export olarak, Çin ürünlerini satarken Türkiye Çin ile ihtilaflı hale gelmiştir. Çin'le yaşadığımız gerginliğin nasıl sonuçlanacağını veya nasıl geliştiğini Avrupa için bir model olduğuna da şüphe yoktur. Türkiye oyunu büyük oynayabileceğini gösterdi, Avrupa'nın da bir an evvel bizimle aynı tutumu takınmasını talep etmenin sırası gelmiştir.

Türkiye'de tekstil sektörü başka hiçbir sektör olmadığı kadar net döviz girdisi ve istihdam sağlayan bir sektördür. Türkiye'nin bu sektörü feda edebilecek bir lüksü olamaz. Tekstil sektörünün 2005 ve sonrası için neler yapılabileceği ve nasıl imkanların kullanılabileceğini köşemizde sık-sık kaleme aldık. Ekonomik veriler ortada, sattığımız ürünlerde işçilik maliyetlerinin %20-40 civarında olan ürünlerimizle %3-8 maliyeti bulunan Çin ürünleriyle rekabet imkansız değil ama zordur. Türk Tekstil endüstrisi son derece rekabetçi olduğunu gösterdi, daha fazla fedakarlık toplu iflasları getirecektir, Türkiye bunu kaldıramaz. Mevcut cari işlemler açığı da saatli bomba gibidir. Tekstil sektöründeki 'tökezeleme' bazı beklenmeyen politik etmenlerle birlikte ortaya çıkması halinde neler yaşanabileceğini düşünmek zor değil. Anakara Ticaret Odasının bir raporuna göre Türkiye'nin borcu faiz hariç 194 milyar USD faizi de eklersek bu miktar 250 milyar USD'dir (borsaya kayıtlı tüm şirketleri satsak bu parayı bulamayız). ATO'nun hesabına göre her 1 USD için 3 USD ödüyoruz. Çalışan bir ekonomi olmadıkça bu borç ödenmez.

Serbest rekabet koşullarının var olduğu bir iç pazar ve 'borçlarını' ödeyen Türkiye' denklemi ancak 'para kazanan ve zenginleşen bir Türkiye' gerçeği ile mümkündür. Mevcut piyasa koşulları altında Türk sanayicisi rekabet edebilmek ve var olmak için elinden geleni yapmıştır. Dış piyasaların gerçekleri ne olursa olsun 'mal satması engellenen bir Türkiye' bu kurallar çerçevesinde dış borçları ile ilgili de düşünceleri olacağı kuşkusuzdur.

Ekonomist olmamakla birlikte yukarıda ele aldığımız ekonomik veriler hukuki açıdan Türkiye'nin yapabileceği açılımlara dayanak teşkil etmek üzere yazımıza aldık. Görüşümüze göre Türkiye dış borçlarına ilişkin olarak 'Türk usulü' bir geri ödeme planı yapmaktadır veya en azından bu yönde çok güçlü bir zemin oluşturma çabasıdadır. Hukuki ilkenin temeli şudur: Borç aldığınızda mevcut olan şartlarda esaslı değişiklikler oluştuğunda esas borç sözleşmesinin de uyarlanması/değiştirilmesi gerekmektedir. Türkiye'nin Çin ürünlerine karşı koruma talep etmesi (kota uygulaması) Türk ekonomisi açısından uluslararası arenada 'olağanüstü hal' olarak değerlendirilebilir. Yükselen petrol (enerji maliyeti) fiyatları bu tezi desteklemektedir. Olağanüstü hal ile karşılaşan bir ülke borç geri ödemelerinin yeni koşullara uydurulmasını talep edebilir ('*rebus sic stantibus*' ilkesi). Tezimize göre Türkiye bahsedilen bu zemini yakalamıştır. Bu fırsat kaçırılmaz. Olağanüstü bir hal mevcuttur durumunun kanıtlanabilmesi için Arjantin usulü bir iflasın yaşanması gerekmiyor-bu konuda çok güçlü emarelerin çıkması yeterlidir. Türk usulü geri ödeme planı dememizin sebebi de şu: Türkiye borçlarının yapılandırılmasını 'ödeyemeyeceğinden' değil de 'erken ödeme' talebi ile isteyebilir. Erken ödeme talebini Rusya Londra ve Paris Kulübüne karşı başarılı bir şekilde yaptı. Maastricht kriterlerini karşılamakta zorlanan bir Avrupa'nın da eli çok güçlü değil. Türkiye'nin önerisi ödemenin tekstil ürünlerini de dahil olduğu mal sepetinin satışından elde edilecek gelirlerle borçların zamanından evvel tasfiyesi şeklinde olması gerektiği yönündedir. Bize göre Rusya bu gerçeği görmeye başlamıştır. Bu açıdan bakıldığında Rusya'dan alınan gaz karşılığını serbest döviz ile ödenmesi yerine kısmen mal mukabili ödenmesine yeşil ışık yakılmış olması Rusya'ya avantaj sağlayacaktır.

Görüşümüze göre, 'borçların erken ödenmesi' ilkesi adı altında Türkiye kreditorü ülkelerle yapılacak görüşmelerde tekstil ürünlerinin de dahil olduğu mal kalemlerinin satışından elde edilecek dövizlerle borçlarını yapılandırılması talebi için şartlar oluşmuştur. Böyle bir talep hem hukukidir hem de tekstil sektörünün (ve diğer sektörlerimizin) varlığının teminatı olacaktır.

RUSYADA ÇOCUK GİYİŞİLERİ PAZARI-I

*Bu makale ABD Rusya Elçiliğinin yaptırmış olduğu araştırma ve makaleye dayanmaktadır

Son 3 yıl içinde çocuk giyisleri pazarı Rusya'da en hızlı büyüyen pazardır. Rus istatistiklerine göre giyim sektörü ve tekstil sektörünün Rusya içi üreti 2004 yılındaki büyüklüğü 3 milyar USD (2001 yılında 14 milyar USD). Bu rakamlardan da görüleceği üzere Rusya ithalata oldukça bağımlıdır. Halkın büyük çoğunluğu açık pazarlardan alışveriş yapmaya devam etmekte ve ucuz fiyata kaliteli düşük mallar alımı için talep yaratmaktadır. Rusya'da orta sınıf büyümeye devam etmekte ve bu sınıf yüksek kaliteli mallara olan talebi artarak devam edecektir. Bu süreçte Avrupa firmaları bu pazarın devamlı tedarikçileri durumundalar. Mevcut Pazar durumunda Türkiyeden, Çin'den ve diğer Asya ülkelerinden yapılan ithalat ucuz giysilere yöneliktir. Türkiye açısından Pazar payını genişletme ve ürün yelpazesini geliştirme imkanı vardır.

Rusya Ekonomi ve ticaret Bakanlığı verilerine göre Rus halkının 2003 yılı içerisinde tekstil ve giyim ürünlerine harcadığı toplam miktar 22 milyar USD (toplam tüketim harcamalarının %22'si). Çocuk ürünlerinin bunun içindeki payı oldukça önemli bir oran olduğu hesaplanmaktadır.

2003 yılında Rusya GSMH artışı %4,1, üretim %3,7 ve ailelerin geliri %8,8 oranında artmıştır. En önemli göstergelerden birisi de tüketim harcamalarının %9,1 artmış olmasıdır. Bazı uzmanlara göre GSMHda yaşanan artışın önemli bir bölümü tüketim harcamalarındaki artıştan kaynaklanmaktadır.

Rusya üretim miktarı artmaya devam etmekte ve buna bağlı olarak ithalat da artmaktadır. Piyasa analistlerinin yapmış olduğu bir araştırmaya göre Rus halkının yaklaşık %60'ı giyim ve tekstil ürünlerini indirimli mağzalardan ve % 6'lık kısmı da süpermarketlerden veya moda mağzalarından almaktadırlar. Rusyada orta sınıf halk kitlelerinin artmaya devam ettiğini yukarıda belirtmiştik. Bu sınıf halk çocuklar için iyi kalite malları talep etmektedirler. Pahalı ve kaliteli mallar Avrupa pazarından karşılanırken daha ucuz ve göreceli düşük kaliteli mallar Türkiye ve Çin gibi diğer ülkelerden karşılanmaktadır. Pazar itibariyle yüksek kaliteli ve 'düşük' kaliteli mallara olan talep devam edeceği hesaplanmaktadır.

A- PAZARIN GENEL GÖRÜNÜMÜ VE GELECEK TAHMİNLERİ

Dayanak ve İstatistiki Veriler

RF Ekonomik Gelişme ve Ticaret Bakanlığının Nisan 2003 yılında yaptığı araştırmaya göre tekstil endüstrisi 15 işkolundan 12. sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Mevcut tekstil endüstrisinin istihdam ettiği kişi sayısı 800.000 kişi (%80 kadın), faaliyet gösteren firma sayısının 16.000 (bunun 2800'ü KOBİ'ler) olduğu tespit edilmiştir.

Pantolon ve bayan elbise üretiminde 2002-2003 döneminde bir önceki döneme göre hafif azalma gösterse bile ceket, takım elbise, bluz ve ceket üretiminde bir önceki döneme göre önemli artışlar yaşanmıştır. Aşağıdaki tabloda yerel çocuk elbisesi üretimi konusunda 3 yılın istatistikleri verilmiştir (bin adet olarak):

Giyim kategorisi	2000	2001	2002
Palto ve kısa palto	108,1	99,7	260,8
Yağmurluk	14,3	4,3	11,2
Takım elbise	586	1,097.4	1,235.9
Bayan çocuk elbisesi	4,207.8	2,408	1209.7
Pantolon	5,188.5	6,206.5	6.061.5
Etek	237.9	369.3	184.6
Bluz	107	82.9	103.1
Ceket	1,523.3	3,135.6	4,037.3
Gömlek	1,445.8	1,549.2	1,681.6

(bu rakamların içinde küçük ölçekli firmalarda üretilen mallar dikkate alınmamıştır)

2003 yılında çocuk giyisi üretiminde yaşanan artış yetişkin giyim üretiminde yaşanan artışın 1.5-2 katıdır. Örneğin çocuk etek giyiminde yaşanan artış bayan etek üretimi artışının 6.3 katıdır. Endüstri ve Bilim Bakanlığının istatistiklerine göre ithal edilen hazır giyim miktarı yerel üretimi %350 fazla iken trikotaj ürünlerinde bu oran %270'dir.

Çocuk giyisi endüstrisi dağılımı şöyledir %71 yerel üretim, %3 ithalat, %2 ihracat ve %21 stoklardan oluşmaktadır.

Pazar Trendi ve Tahmin

2003 istatistiklerine göre Rus ekonomisi büyümeye devam etmektedir. 2002 yılının aynı dönemine göre 2003 yılında yaşanan artış %6,8'dir. Üretim artışı sektörün diğer alanlarında artmaktayken çocuk sektöründe bu oran – %0.8'dir.

Üretimdeki azalma aşağıdaki faktörlerden kaynaklanmıştır:

- Üretim ekipmalarının eski olması. Üretimde kullanılan makinaların %78,5 civarındaki miktarı eskidir, makinaların %20'si en az 20 yaşında ve sadece %1,5'i en fazla 5 yaşındadır;
- Girdi maliyetlerindeki artışlar. 2000-2002 dönemi arasında elektrik enerjisi %65,7 oranında, doğal gaz %84,2, demiryolu taşıma ücretleri de %60,1 oranında artmıştır;
- Yeni teknoloji alınması için yeterli mali imkanların bulunmaması;
- Borçlanmada uygulanan yüksek faizler;
- Pazarlama imkanlarının yeteri kadar kullanılamaması.

RF Sanayi ve Endüstri Bakanlığı bu zorlukların aşılabilmesi için çeşitli tedbirler almaktadırlar. Bakanlık Rusyada üretimde kullanılan makinaların gümrük vergisini düşürmek yoluna gitmektedir.

RF çocuk giyimleri pazarı hakkındaki değerlendirmelerin oluşan satış fazlası stokların miktarı göz önünde bulundurmadan yanlış sonuçlara yol açacaktır. Türkiye ve Çin'den kaynaklanan yoğun rekabet ortamı, pazarlama

tekniklerinin zayıf olması, Rus ürünlerinin düşük kalitesi üretilen ürünlerin önemli bir bölümünün satılardan depolarda bulunmasına yol açmaktadır. Depoda bulunan çocuk giyimlerinin miktarının toplam pazarın %24'üne ulaştığı saptanmıştır. 2002 yılına ait çocuk giysisi için stok miktarı aşağıda verilmiştir (bin adet olarak):

- Palto, kısa palto - 101.2
- Yağmurluk - 1.8
- Takım elbise - 338.8
- Elbise - 132.8
- Pantolon - 1,583
- Etek - 88.6
- Bluz - 12.8
- Ceket - 1,160.6
- Gömlek - 434.3

Toplam: 4, 853.9

Gelecek Tahmini

Çocuk giysisilerine olan talep bugünkü ithalat seviyesinin çok üstündendir. Aşağıdaki ürün kategorisine giren malların talebi en yüksek olan mallar olarak değerlendirilmesi gerekir:

6104	Bayan ve kız çocukları için elbiseler
6105	Külotlu çorap, çorap ve diğer çorap ve iç çamaşırı
6203	Erkek çocukları için elbiseler
6204	Bayan ve kız çocuk elbiseler
6309	2. el elbiseler

Önümüzdeki hafta Rusyadaki üretici firmaları, maliyetlerini, Türkiye'nin bu pazardaki rekabet durumunu, tüketici yaş gruplarının orantısal olarak değerlendirilmesi, ithalat tarifeleri ve bu tip ürünler için nasıl sertifika alması gerektiği anlatılacaktır.

Gelecek ay görüşmek üzere

Yüksel ŞAHİN